

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRØÐURSKAPUR

Nr. 20

Lýsingarprísur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Mánadag 22. mai 1950

Bladið verður bilagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,50 + porto um fjórðingsárið

24 árg.

JAVNAÐARMANNASTEYNA Í OSLO FYRI ØLL NORDURLAND

Føroyingur við á fyrsta sinni.

Javnaðarfelagini í øllum nordurlondum hava eina samarbeiðsnevnd. Leygardagin 7. mei kom henda nevnd saman í Oslo og á fyrsta sinni var ein føroyingur við. Tann norsk statsministerin Einar Gerhardsen sum helt innangangsroðuna og legðistarvsskráfina fyri vendi sær serliga til Føroyingin P. M. Dam fólkatingsmann og bað hann vera væl komnan á fund sum serligur umboðsmaður fyri Føroyar, hetta var fyrsta ferð Føroyar høvdu haft sín egna umboðsmann í soverðnum samnordiskum samráðingum og hann ynski alt gótt fyri Føroyar sum serliga tjóð.

Orðið var latið til P. M. Dam, sum millum annað mælti:

Vit Føroyingar kenna hetta sum eina søguliga hending at vit nú mota við egna manni á nørðrum javnaðarmannafundi. Vit kenna hetta ikki bert sum innangang til eitt nýtt søguskei men eisini sum naka symbolsk fyri okkara ideologi; eg haldi at vit í hesum, at tað er ein javnaðarmanna stevna, vit á fyrsta sinni mota til á nørðrum fundi, er eitt tekin um, at vit sinnsliga sum fólk ganga inn fyri teim idealum, sum javnaðarmenn í nordurlondum trugva upp á og starvast fyri. Danmørk og Føroyar hava fyri stuttum framt eina stjórnaskipan sum í síni veru er ein vina- og frælsisavgerð, sum fyri eftirtíðini ger husa hending til eitt ta vakrasta blað í Danmarkar sögu. Tað er yvaleynt so, at allir danskir politiskir flokkar og ein meiraltíð av Føroyingum standa aftanfyri og av øllum góðtaka hesa skipan; men eg tori tó siga, at stjórnarskipanin fyrst og framt er merkt av javnaðarmanna frælsis-oskøðanum.

Ta er tí náttúrligt, at tað nettupp er ta føroyska socialdemokratiðið sum er tann fyrsti politiski flokkur, ið aftaná stýrisskipanina kemur á fund við partamonnum frá hinum nørðru londunum fyri at ráðagera um arbeiðarana kor.

Tann tjóðskaparligi spurningurin er loystur, og tað skuldi sostætt ligið betur fyri enn áður hjá arbeiðara og fiskimanni at drigið eina línu og komið uppí sum ein eind innafyrir nordurlandsku arbeiðarrørsluna. Javnaðarmenn í Føroyum vita, at tað verður langt stríð at náa so langt sum okkara bróðirflokkar í hinum nordurlondunum; men vit trúgva á, at tað ber til. Og vit kenna okkum ikki einsamallari, vit vita, at vit motta samkenslu og undirtøku hjá bróðirflokkum um øll nordurlond.

P. M. Dams røða var væl fagnað á fundinum. Síðani sögdu umboðsmenn fyri hvørt landið frá støðuni hvør hjá sær. Viðari var samrøtt um fíggarlig samarbeiði millum londini. Frendururin vardi allan leygardagin og langt út á sunnudagin.

Húsabygging

Tað hevur valla verið byggt so nógv nakantíð áður í Føroyum sum nú, hundratals hús standa í gerð bæði í bygd og bý. Og trongdin til bygging er upptætt stór enn byggingin. Tað eru sostætt stór peningavirði ið verða sett í bygging í eygablíkinum og verður tað við í tíðini sum kemur.

Øll tey hús ið bygd verða ganga inn sum ein partur av okkara tjóðarognum. Tað er tí umráðandi at húsini, ið bygd verða, eru góð, so tey kunnu halda í eitt langt áramál. Tess longri húsini halda, tess vðis-míklari og tryggari er tann parturin av tjóðarogninni. Hetta er tí eitt mál, ið almenningurin eigur at hava størsta ans fyri. Men higartil kann tað ikki sigast at Løgting ella kommunufyrirsið hevur givið sær stórt far um hesi ting. Bygging hevur heilt og haldiga verið óskipað av almennum lógum og frisetanum. Tann sum hevur haft hug til at byggja ring hús hevur gjørt tað og tann sum hevur haft hug til at byggja góð hús hevur gjørt tað og hetta frælsi hevur goldið

bæði fyri byggharra og smið. Betalingsevnið hjá monnum hevur fyri tað mesta verið vónaligt og tá ið so eingin »kredittskipan« hevur verið at hjálpa byggingini, er ikki undarligt at hús í Føroyum í tí stóra og heila einans heva verið bygd við tí fyri eyga, at fáa tey bilig. Úrslitið er, at tey halda so lítið at tey fægstu eru nýttulig fyri næsta ættarlið.

Hetta er ein ræðulig slösan við virðum; at hugsa sær at hvørt ættarlið skal hava nýggj útlegg av húsabygging, tað er jú heilt meiningsleyst, tað skuldi jú bert verið tilvoksturur ið bygd av nýggjum ella gjordi stórri umvalingar.

Er tað ikki upp á tíðina at teir, ið ráða fyri borgum fara undir at skipa hesi viðurskipti? Tað var í síni tíð ein ættan frammi um at nýskapa eitt kreditt-lag, sum skuldi gera líkindi til at lana uppá sparikassakor upp til eini 80 pst. av byggingpeninginum. Men tað hendi ongantíð nakað, og nú eigur henda skipið ikki at verða gjøgnumförd sum hon var tilætlað, tí hon var ikki nóg góð, vit mugu ganga aðrar leiðir, vit mugu koma eftir at skipa lán sum hava langar avdragstíðir, sum t.d. 70 ár og fyri rentu úppá t.d. 3 pst. Men so

skal tað sjálvandi verða hús, sum verða standandi.

Hesi töl ljóða næstan ómögulig fyri okkum, sum bert kunnu slíta 20—40 pst. í sparikassalán úppá 15—20 ára avdrag — og so bankalán úppá kautión fyri 6½ pst. og eini 10 ára avdragstíð. Men soleiðis hava onnur lond skipað seg við bygging. Eitt nú í Danmørk, har er tað so vorið at tað verður valla byggt eitt einasta hús í landinum uttan almenningurin byggir við.

Samstundis sum almenningurin byggir við skipar han fyri at húsini vera góð at búgva í, góð fyri fólkahélsuna og halda í langt áramál.

Hevði tað ikki verið heldigt at byggikonir menn skrivaðu um hesi ting í blóðini, rættleiddu okkum í teim krøvum vit eiga at stilla til eini hús viðvikjandi liviligheit og haldgóðheit, hvørji krøv vit eiga at stilla til tilfar, tíð smíð og so framvegis. Og vildi tað ikki verið beint at skift orð um, hvat ið kundi verið gjørt fyri at fingið byggingina bíligari enn nú; vit halda okkum vita, at alt byggitilfar er so avbera dýrt í Føroyum samanborið við aðrastæðnis. Hevði tað ikki kunna verið frugtbart at diskutera hesi ting alment?

NORÐOYASPARIKASSI

Sparikassin er opin hvønn gerandisdag kl. 12—1 og kl. 4—5, leygardag bert kl. 12—2.

Lán verða givin móti veð í jörð og bygningum.

Renta av innskoti er frá 1. april 1950 3% p. a. og fyri innskot uppá uppsögn 3½% p. a.

Norðoya Sparikassi.

Færøsk Margarine

VITA No 1

Vitaminiseret

Færøsk Produkt.

Fint Produkt.